

~ Методологија ~

ИНДЕКС ПРОМЕТА ИНДУСТРИЈЕ

ПРАВНИ ОСНОВ

Статистичка активност се спроводи у складу са Законом о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03) и Статистичким програмом Републике Српске за период од 2022-2025. године (Одлука Владе Републике Српске о усвајању бр. 04/1-012-2-3176/21. године, објављена у „Службеном гласнику Републике Српске“ бр. 102/21).

Кроз Мјесечни извјештај индустрије, статистички подаци о промету индустрије прате се, обрађују и исказују према важећој Класификацији дјелатности.

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

Циљ и садржај

Један од циљева спровођења Мјесечног извјештаја индустрије јесте израчунавање мјесечних индекса промета индустрије на основу којих се стиче увид у кретање промета односно продаје индустријских производа и услуга домаћих произвођача, на укупном, домаћем и иностраном тржишту.

Јединице посматрања / Извјештајне јединице

Јединице посматрања за потребе израчунавања индекса промета индустрије су пословни субјекти и пословне јединице које су према важећој Класификацији дјелатности разврстане у подручја: Вађење руда и камена (В) и Прерађивачка индустрија (С).

Обухват

Овом статистичком активношћу обухваћена су индустријска предузећа и индустријске јединице неиндустријских предузећа која чине најмање 90% додате вриједности на нивоу сваког разреда индустријске дјелатности.

Метод и периодика прикупљања података

Прикупљање података у оквиру ове статистичке активности обавља се попуњавањем образаца/упитника. Период посматрања је мјесец и поклапа се са календарским мјесецом.

Обавеза заштите повјерљивих података

Повјерљиви подаци су заштићени у складу са члановима 25. и 27. Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03) и у складу са Правилником о заштити повјерљивих података.

Објављују се индекси за индустрију укупно и главне индустријске групе (ГИГ) за укупно тржиште, те индекси за домаће и инострано тржиште.

ДЕФИНИЦИЈЕ ОСНОВНИХ ОБИЉЕЖА - ИНДИКАТОРА

Индекси промета индустрије су ланчани индекси израчунати из укупне вриједности промета/фактурисаних индустријских производа и услуга на нивоу јединице посматрања.

Укупна вриједност промета подудара се са тржишном вриједношћу продатих индустријских производа и услуга испоручених трећим лицима на домаћем и иностраном тржишту. Вриједност укључује све друге трошкове (транспорта, паковања итд.), те све порезе на фактурисана добра и услуге, осим пореза на додату вриједност (ПДВ-а). Искључени су попусти и снижења цијена (осим готовинских попушта), те вриједност враћених пакованих производа.

Приходи од продаје на домаћем тржишту представљају продају производа и услуга на подручју БиХ, док се **приходима од продаје на иностраном тржишту** сматрају приходи остварени продајом ван подручја БиХ. Подјела на приходе од продаје на домаћем и иностраном тржишту утврђује се према критеријуму прве дестинације производа или услуге, те промјени власништва (без обзира на физички прелазак или непрелазак границе производа или услуга за које је издата фактура).

Изворни индекси промета индустрије су индекси који показују мјесечно кретање промета, односно продаје индустријских производа и услуга домаћих произвођача из које није елиминисан утицај сезоне и број радних дана и празника у посматраном мјесецу.

Десезонирани индекси представљају индексе из којих је искључен утицај сезоне и број радних дана и празника у посматраном мјесецу.

Календарски прилагођени индекси представљају индексе из којих је искључен утицај броја радних дана и празника у посматраном мјесецу.

МЕТОДА РАЧУНАЊА ИНДЕКСА

Изворни индекси промета за домаће и инострано тржиште, за све нивое, израчунавају се пондерисањем са њиховим учешћем у вриједности продаје на домаћем односно иностраном тржишту.

Индекс промета за укупно тржиште израчунава се множењем индекса домаћег и иностраног тржишта с њиховим припадајућим учешћем у укупној вриједности промета.

Индекси за главне индустријске групе, дефинисане на основу економске намјене производа (ГИГ), израчунавају се на исти начин, груписањем од нивоа гране КД-а према статистичким стандардима ЕУ.

Груписање од нивоа гране КД-а према ГИГ-у:

AI Интермедијарни производи: области и гране КД БиХ 2010: 07 – 09, 10.6, 10.9, 13.1 – 13.3, 16, 17, 20.1– 20.3, 20.5, 20.6, 22 – 24, 25.5 – 25.7, 25.9, 26.1, 26.8, 27.1 – 27.4 и 27.9

AE Енергија: области КД БиХ 2010: 05, 06 и 19

BB Капитални производи: области и гране КД БиХ 2010: 25.1 – 25.4, 26.2, 26.3, 26.5, 26.6, 28, 29, 30.1 – 30.4, 32.5 и 33

CD Трајни производи за широку потрошњу: области и гране КД БиХ 2010: 26.4, 26.7, 27.5, 30.9, 31, 32.1 и 32.2

CN Нетрајни производи за широку потрошњу: области и гране КГ БиХ 2010: 10.1 – 10.5, 10.7, 10.8, 11, 12, 13.9, 14, 15, 18, 20.4, 21, 32.3, 32.4 и 32.9.

ПОНДЕРАЦИОНИ СИСТЕМ

Структура, односно учешће промета, у укупном тржишту за све нивое агрегације за претходну годину (период t-1) израчуната је на основу вриједности промета индустрије на нивоу јединице посматрања из података Годишњег извјештаја структурних пословних статистика (за период t-2) и коригована резултатима Годишњег извјештаја индустрије (PRODCOM истраживања, за период t-2) као и индексима промета индустрије (за период t-1). Ажурира се на годишњем нивоу.

Учешће промета домаћег и иностраног тржишта у укупном тржишту добија се из података Годишњег извјештаја индустрије (PRODCOM истраживања).

ДЕСЕЗОНИРАНИ И КАЛЕНДАРСКИ ПРИЛАГОЂЕНИ ИНДЕКСИ

Десезонирање изворних индекса је извршено TRAMO-SEATS методом у JDEMETRA+ 2.2.3 окружењу на мјесечној серији индекса, која почиње индексом за јануар 2010. године, за индустрију укупно и ГИГ на домаћем и иностраном тржишту.

Продужавање серије индекса додавањем индекса за сваки наредни мјесец може због карактеристика примијењене методе десезонирања проузроковати накнадне промјене већ објављених десезонираних и календарски прилагођених индекса, као и тренда.

Десезонирани индекси представљају индексе из којих је искључен утицај сезоне и броја радних дана и празника у посматраном мјесецу. У складу са препорукама EUROSTAT-а подаци који се упоређују са подацима из претходног мјесеца (тзв. мјесечно поређење) презентују се као десезонирани индекси индустријске производње или из њих израчунате стопе промјене.

Календарски прилагођени индекси представљају индексе из којих је искључен утицај броја радних дана и празника у посматраном мјесецу. Такође, у складу са препорукама EUROSTAT-а подаци који се упоређују са подацима из истог мјесеца претходне године (тзв. годишње поређење) презентују се као календарски прилагођени индекси индустријске производње или из њих израчунате стопе промјене.

УСАГЛАШЕНОСТ СА МЕЂУНАРОДНИМ ПРЕПОРУКАМА И СТАНДАРДИМА

Мјесечни извјештај индустрије је усаглашен са међународним стандардима и прописима Европске уније. Методологија која се примјењује за израчунавање индекса промета индустрије је заснована на ЕУ препорукама које се односе на краткорочне статистике (Regulation (EU) 2019/2152 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 и Commission Implementing Regulation (EU) 2020/1197 of 30 July 2020).

ОРГАНИЗАЦИЈА СПРОВОЂЕЊА

ОРГАНИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТАТИСТИЧКЕ АКТИВНОСТИ

Одговорни произвођач индекса промета индустрије је Републички завод за статистику Републике Српске.

Прикупљање и унос података обавља се у подручним јединицама Републичког завода за статистику Републике Српске, док се обрада података обавља у Одјељењу производних статистика, Одсјеку за статистику индустрије, грађевинарства и енергетике.

ОБАВЕЗА ДАВАЊА ПОДАТАКА

Извјештајне јединице су дужне да достављају податке Републичком заводу за статистику Републике Српске у складу са Законом о статистици Републике Српске.

ВРИЈЕМЕ ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА

Извјештајна јединица је дужна да достави податке подручној јединици Републичког завода за статистику до 5. у мјесецу за претходни мјесец.

ИНСТРУМЕНТАРИЈУМ

УПИТНИК

За спровођење ове статистичке активности користи се упитник „Мјесечни извјештај индустрије“ – М КПС ИНД-1 који се налази на званичном веб сајту Завода, на страници:
<http://www.rzs.rs.ba/front/category/7/73/?&add=None>

УПУТСТВО ЗА ПОПУЊАВАЊЕ УПИТНИКА

Упутство за попуњавање дато је у оквиру самог упитника.

ПУБЛИКОВАЊЕ

Подаци се публикују за ниво Републике Српске у мјесечном саопштењу „Индекси промета индустрије“, 30 дана по истеку посматраног мјесеца. Тумачење публикованих података у искључивој је надлежности Републичког завода за статистику Републике Српске.

Припремила:

Андреа Ерак-Латиновић

Посљедње ажурирање:

18. 03. 2024.